

2. DORA IR ATSAKOMYBĖ

6. Gyvenimo pamokos

Pamokos:

- 1 Skaitymas. Gyvename ir mokomės
- 2 Lietuvių kalbos pažinimas. Kirčiuotas ir nekirčiuotas skiemuo
- 3 Kūrybinė veikla. Rašymo užduotis

Uždaviniai:

- 1 Perskaitę teksto ištrauką, aptars žodyną ir meninę kalbą, analizuos ir vertins įvykius.
- 2 Išanalizavę taisykles ir pavyzdžius, taisyklingai kirčiuos žodžius.
- 3 Aptarę teksto sandaros reikalavimus, rašys nuoseklų, struktūruotą tekstą.

Metodai:

Teksto skaitymas ir suvokimas, darbas su žodynu, klausimai ir atsakymai, praktinis darbas raštu ir žodžiu, rašymo struktūros modelis, kūrybinė užduotis, interaktyvios užduotys.

**Perskaitykite ir aptarkite patarles apie gyvenimą.
Pagalvokite, kuri iliustracija tinka. Kodėl taip manote?**

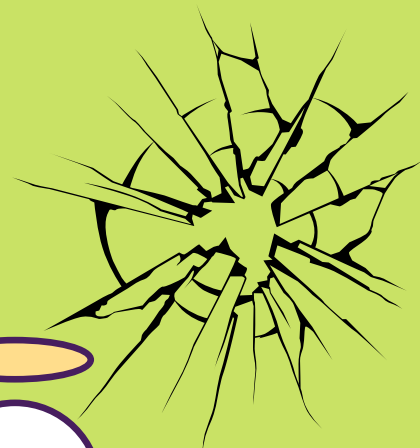
Gyvenime ko nori rasi – ir gero, ir blogo.

Gyvenime iš klaidų mokomės.

Gyvenimas trapus kaip dabartis.

Gyvenimas su galu, o darbas be galo.

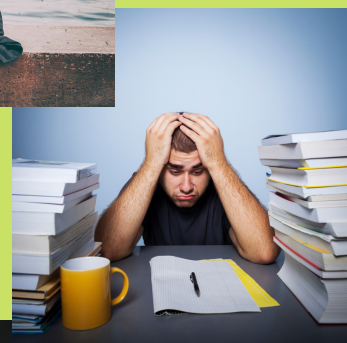
Gyvenimas slidesnis už ledą.

Gyvenimas seno kaip ant siūlo kabo.

Gyvenimas ne rožėmis klotas.

Gyvenimas prabėga kaip sapnas.

6.1 Gyvename ir mokomės

Trupantis miestas

Mėlynas aušta pasaulis
balsas protėvių paukščio.

Laikas apsukęs ratą,
pasikartoja dar sykį.

Daiktai, tartum svorį praradę,
imas į šitą rytą,

miestas rūke paskendęs,
bokštai nelyg **amalgamoj**.

Vyzdy iškreiptas vaizdas,
ar iškreipta realybė?

Viskas keičiasi, mainos,
skleidžiasi iš atpažinto.

Tartum šokėjos šoka
tekančioj saulės bažnyčios,
formos prieš tiesą suvoktą
trupa ir virsta į dulkes.

Girdisi laikrodžio dūžiai,
suokalbis laiko ir vietos,

kyla pulkai balandžių
maudos srautuos **fotonų**.

Laukusiam tūkstantį metų
vartai atidaryti!

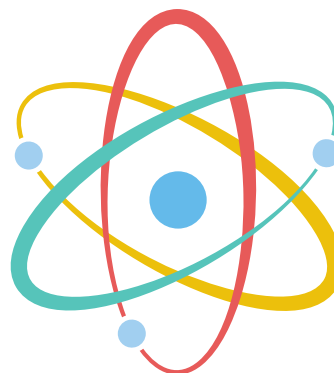
Drąsiai su juo įeina
tas, kuris laukė sekundę.

Kartais šiuolaikiniai rašytojai į grožinius tekstus įpina keistų žodžių – mokslinių terminų iš įvairiausių sričių: geografijos, chemijos, fizikos ir pan. Panagrinėkite pavyzdžius ir pasvarstykite, kodėl taip elgiasi rašytojai.

Amalgamà – lydinys, turintis gyvsidabrio.
Amalgama būna skysta ir kieta.

Fotonas – elektromagnetinė dalelė,
neturinti elektros krūvio.

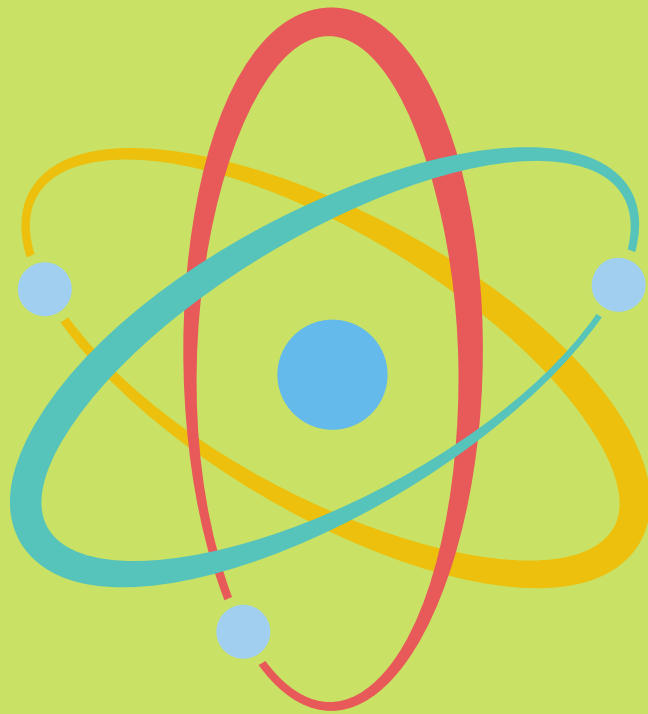
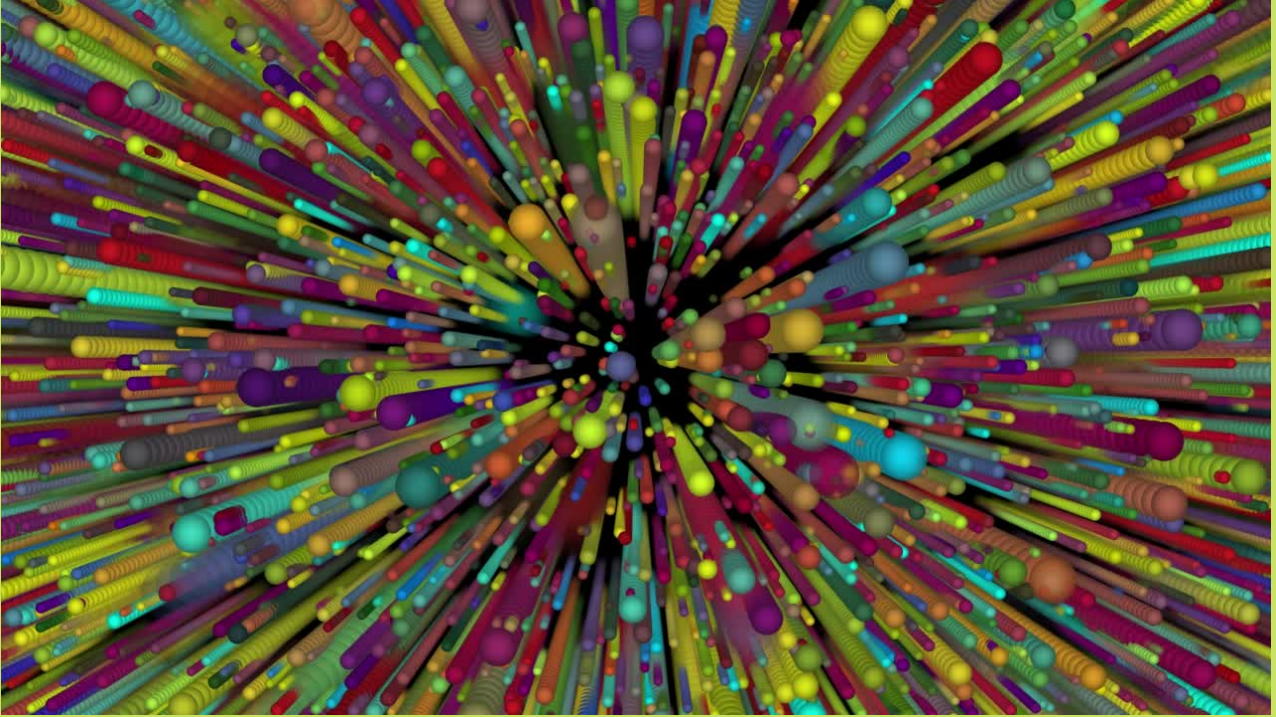

Aidas Marčėnas

1. Perskaitykite tekstą. Pabraukite ir aptarkite nežinomus žodžius ir posakius. Juos nurašykite ir pakomentuokite.
2. Koks pasaulis vaizduojamas eilėraštyje? Kas jame vyksta?
3. Raskite ir pabraukite veiksmažodžius.
4. Pabandykite įsivaizduoti, kad šį eilėrašį reikia įgarsinti, kokius garsu panaudotumėte ir kodėl?

Įsivaizduokite, kad prieš jus skrieja maži pasauliai – kiekvienas vis kitoks, visuose egzistuoja gyvybė. Papasakokite, kokį pasaulį ir gyvybės formas matote.

6.1 (Įsi)vertinimas

Giliukas padės jums įvertinti pamoką.
Nuspalvinkite tas miesto dalis, kurios jums labiausiai tinka.

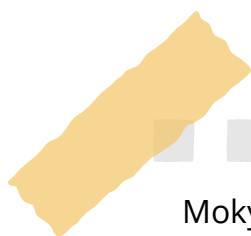
Perskaičiau tekstą.

Supratau
ir užrašiau žodžius.

Atsakiau į klausimus. Dirbau kūrybiškai.

Mokytojo komentaras:

6.2 Kirčiuotas ir nekirčiuotas skiemuo

Tardami žodžius tam tikras jų vietas išryškinime, pabrėžiame.

Skiemens išryškinimas tariant žodį vadinamas žodžio kirčiu. Išryškintas skiemuo yra **kirčiuotas**, kiti skiemenys – **nekirčiuoti**, pavyzdžiui, žodžiuose nāmas, kálnas.

Kirčiuotas skiemuo gali būti:

- **trumpasis**, jei skiemens centrą sudaro trumpasis balsis, pvz.: ràsti, nèšime, gerùtis, atòmas.
- **ilgasis**, jei skiemens centrą sudaro ilgasis balsis ar dvigarsis, pvz.: kándo, vérda, kùlti, sòdas, knỹgą.

Kai žodis kirčiuojamas, priegaidės žymimos kirčio ženklais:

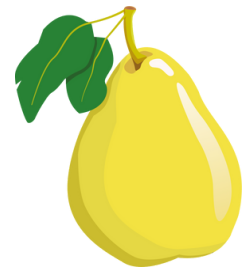
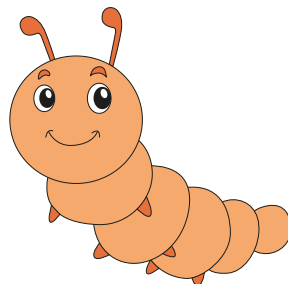
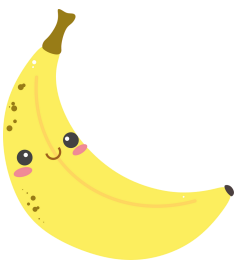
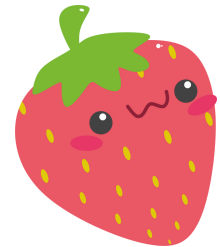
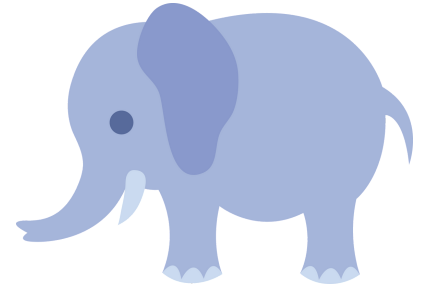
- **tvirtapradė** priegaidė žymima dešiminiu kirčio ženklu (´), pvz.: brólis, šáušk̄tas,
- **tvirtagalė** priegaidė žymima riestiniu kirčio ženklu (~), pvz.: pỹktis, mūšis.
- **trumpieji** skiemenys žymimi kairiniu kirčio ženklu (`), pvz.: lizdas, kiškis, pieštukas.

Užrašykite žodžius, kure jums atrodo sunkūs:

6.2 Kirčiuotas ir nekirčiuotas skienuo

1. Pažiūrėję į paveikslėlius, taisyklingai išstarkite ir užrašykite jų pavadinimus. Pabraukite kirčiuotą skiemenį (ilgąjį – mėlynai, trumpąjį – žaliai).

2. Sugalvokite ir užrašykite keletą sakinių su sukirčiuotais žodžiais.

6.2 Kirčiuotas ir nekirčiuotas skiemuo

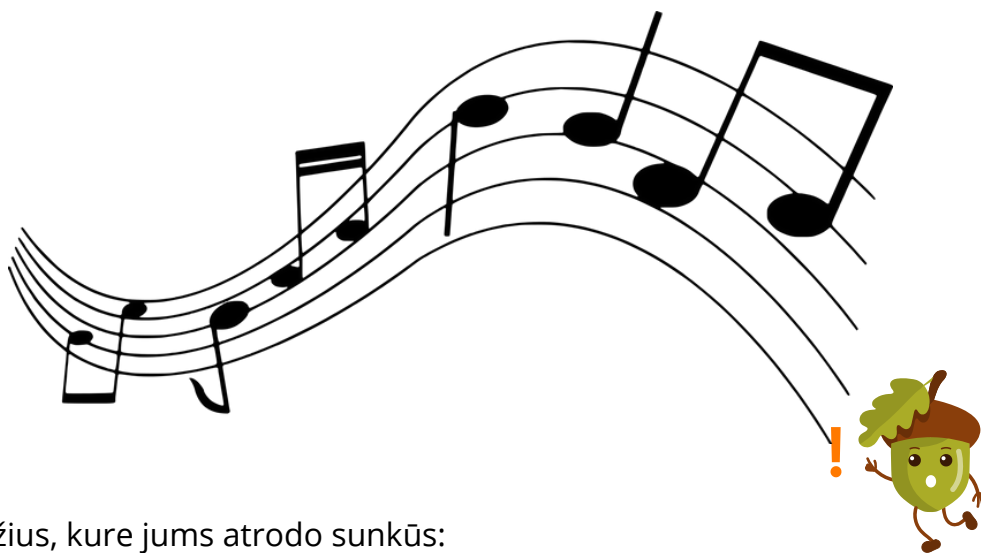
1. Perskaitykite tekstą. Pabraukite paryškintų žodžių kirčiuotą skiemenį.

O **aidas** plaukia ir **plaukia** kaip vilnys Nemunėly, kaip bangos **Dunojėly**; tai **graudžiai** ūžia kaip **tamsi** audrelė, tai skamba **tyliai** kaip šaltas **šaltinėlis**, kaip **skaudus** lietutis; ir beūždamos, ir **beskambėdamos** pasakėlę **pasakoja**, poringėlę porina apie tuos **pasaulius**, kur pati gimė – auksinius, straublėtus, **vaivorinėmis** spalvomis pasidabinusius...

Klauso, ką kalba dainelė, visi – ir **senas** senelis, ir jaunas **bernelis**, ir skaisčioji mergužėlė, balta lelijėlė. **Klauso** tylėdami, klauso minėdami praeituosius **laikelius**, kas dūšaudamas, kas linksmi svajodamas... Daug daug kiekvienam pasakoja toji užburta **dainelė**...

Vienam ji kalba apie **skausmus** sopulius, apie sunkiosios butelės kelelį, erškėčiais **klotą**, ašaromis lieta, apie vargingą **dalelę**... Ir skamba tada dainelė, lyg šimtas verkia vargely **augant**, lyg šimtas **verkia** vargely gemant.

Vincas Krėvė, Dainavos šalies senų žmonių padavimai

Užrašykite žodžius, kure jums atrodo sunkūs:

Skaitytame tekste raskite citatų, kurios iliustruotų matomus vaizdus.

6.2 (Įsi)vertinimas

Giliukas jums padės suprasti, kaip sekėsi pamokoje.
Nuspalvinkite tą namo dalį, kuri tinka labiausiai.

Taisykles supratau.

Praktinį darbą atlikau.

Sekėsi puikiai

Sekėsi gerai

Sekėsi neblogai

Buvo sunku

Sekėsi puikiai

Sekėsi gerai

Sekėsi neblogai

Buvo sunku

Mokytojo komentaras:

6.3 Rašymo užduotis

Mano pasaulis

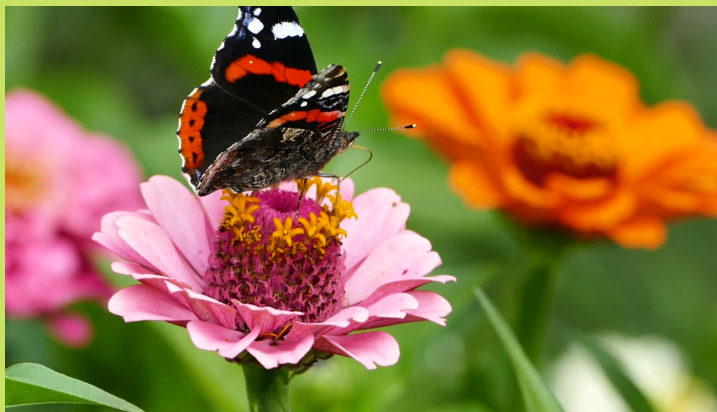
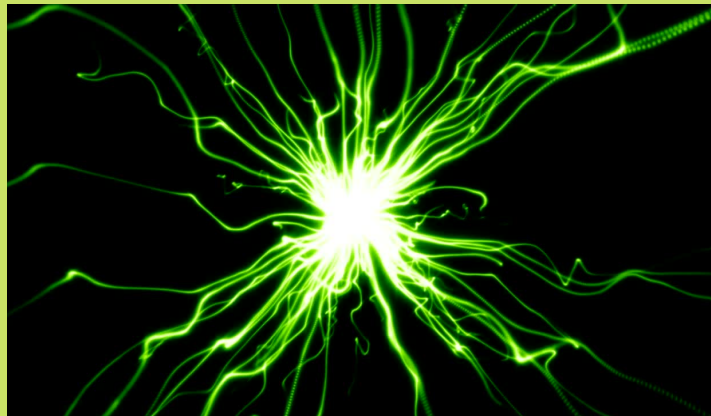
Įsivaizduokite: vieną rytą pabudote ir sužinojote, kad egzistuoja ir kiti pasauliai, kitos gyvybės formos, kiti bendravimo būdai, kitaip atrodo aplinka, namai, gamta, gyvūnai...

Sukurkite pasakojimą apie kitokį pasaulį.
Atsakykite į klausimus, rašykite nuosekliai.

- Kur yra jūsų naujasis pasaulis?
- Kaip jis atrodo?
- Kas ten gyvena?
- Kaip atrodo gyventojai?
- Kaip jie elgiasi?
- Ką jie veikia?
- Ką jie valgo?
- Kokius nuotykius patiria?
- Kokios grėsmės jiems kyla?

Pavadinkite šiuos pasaulius:

6.3 Rašymo užduotis

Mano pasaulis

Žiūrėdami vaizdo įrašą įsivaizduokite, kad skamba muzika. Kokia ji? Kodėl?

Kur jus veža traukinys? Ką pamatysite, sutiksite?

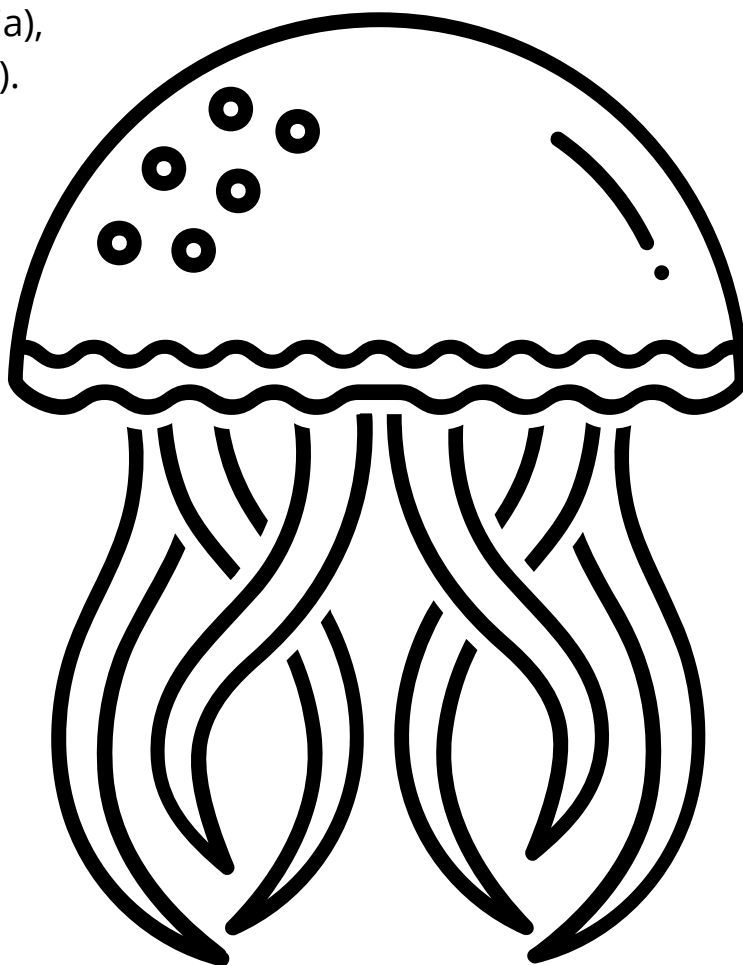

6.3 (Įsi)vertinimas

Įvertinkite savo darbą pamokoje.

Nuspalvinkite medūzos koją, jeigu jūs:

- įsivaizdavote kitą pasaulį (1 koja),
- rašėte apie kitą pasaulį (1 koja),
- pavaizdavote aplinką (1 koja),
- pavaizdavote gyventojus (1 koja),
- sukūrėte jų veiklas (1 koja),
- nepalikote klaidų (1 koja).

Mokytojo komentaras: